

K O M U N I K A T
Z O M B I A D A Ń

Warszawa, październik 2009

www.cbos.pl ● sekretariat@cbos.pl

BS/133/2009

**PRYWATYZACJA – OCENY,
SKOJARZENIA, OCZEKIWANIA
I OBAWY**

- Od 2003 roku opinie o skutkach prywatyzacji w miarę systematycznie zmieniają się na korzyść – z punktu widzenia zarówno polskiej gospodarki, pracowników prywatyzowanych firm, jak i osobistego interesu respondentów.
- Wyraźnie podzielone są opinie na temat tempa zmian w kierunku sprywatyzowania polskiej gospodarki, jednak stosunkowo najczęściej oceniane jest ono jako zbyt szybkie.
- Prywatyzacja kojarzy się ankietowanym głównie z wyprzedają majątku narodowego (41% wskazań), korupcją, złodziejstwem i innymi nieprawidłowościami (35%), bezrobociem (34%) oraz z gospodarką wolnorynkową (34%).
- Przy sprzedaży przedsiębiorstwa państwowego prywatnemu inwestorowi najważniejsze – zdaniem Polaków – są gwarancje utrzymania lub zwiększenia w nim zatrudnienia.
- Większość badanych (68%) uważa, że w obecnej sytuacji budżetowej państwa prywatyzacja nie jest odpowiednim sposobem ratowania finansów publicznych.

Stosunek Polaków do prywatyzacji państwowych przedsiębiorstw monitorujemy dość regularnie już od samego początku przekształceń własnościowych w Polsce. Tym razem¹ pytaliśmy o tę kwestię w kontekście informacji o znacznym zwiększeniu deficytu budżetowego oraz rządowej strategii ratowania finansów państwa, m.in. wpływami z prywatyzacji. Według zaktualizowanego programu przygotowanego przez Ministerstwo Skarbu, rząd planuje w przyszłym roku pozyskać z prywatyzacji do budżetu około 25 miliardów złotych. Pojawiają się jednak różnego rodzaju wątpliwości i obawy, np. czy światowy kryzys gospodarczy to odpowiedni czas na wzmożoną prywatyzację, czy przyspieszone przekazywanie państwowych przedsiębiorstw w prywatne ręce nie wpłynie negatywnie na sytuację poszczególnych firm i osób w nich zatrudnionych, wreszcie – czy państwo, pozbywając się udziałów w kluczowych z punktu widzenia interesu narodowego spółkach, nie straci kontroli nad strategicznymi sektorami polskiej gospodarki.

Nie zagłębiając się w szczegóły planów prywatyzacyjnych rządu zapytaliśmy Polaków przede wszystkim o ogólny stosunek do procesu przekształceń własnościowych w obecnej sytuacji gospodarczej kraju oraz ocenę dotychczasowych działań w zakresie sprzedaży majątku narodowego.

OCENA KORZYŚCI Z PRYWATYZACJI

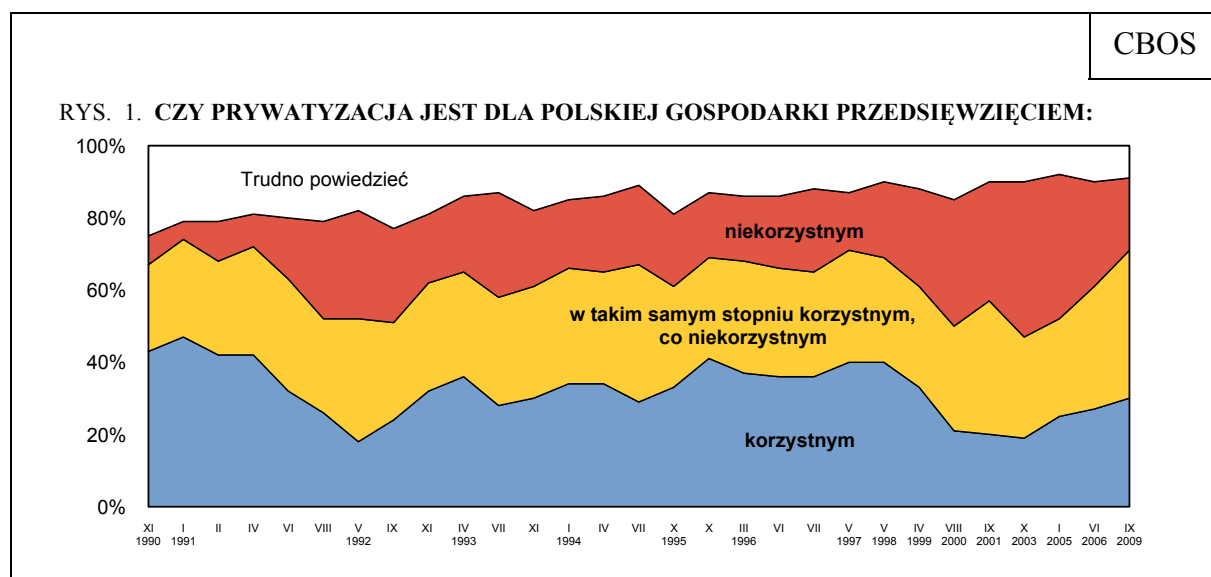
W ciągu dwudziestu lat przekształceń własnościowych w Polsce oceny **korzyści** wynikających z tego procesu **dla polskiej gospodarki** były zróżnicowane – w zależności od sytuacji społecznej, politycznej i ekonomicznej kraju. Obecnie przeważają opinie ambiwalentne. Dwie piąte Polaków (41%) uważa, że prywatyzacja jest dla polskiej gospodarki w takim samym stopniu korzystna, co niekorzystna, niespełna jedna trzecia badanych (30%) dostrzega w tym względzie przede wszystkim korzyści, natomiast co piąty (20%) zwraca uwagę głównie na negatywne skutki tego procesu.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (232) zrealizowano w dniach 3–9 września 2009 roku na liczącej 1086 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Od 2003 roku, kiedy to z punktu widzenia sytuacji gospodarczej kraju Polacy najbardziej krytycznie oceniali skutki przekształceń własnościowych w Polsce, opinie w tym względzie systematycznie zmieniają się na korzyść. Przed sześcioma laty odsetek osób twierdzących, że prywatyzacja jest niekorzystna dla polskiej gospodarki, był dwukrotnie wyższy niż obecnie (43% wobec 20%). W porównaniu z poprzednim pomiarem (z 2006 roku) liczba opinii pozytywnych wzrosła o 3 punkty procentowe, a odsetek ocen negatywnych zmniejszył się o 9 punktów.

Tabela 1

Czy, Pana(i) zdaniem, prywatyzacja jest dla polskiej gospodarki korzystna czy też niekorzystna?	Wskazania respondentów według terminów badań															
	XI '90	IV '91	V '92	IV '93	IV '94	X '95	VI '96	V '97	V '98	IV '99	VIII '00	IX '01	X '03	I '05	VI '06	IX '09
	w procentach															
Korzystna	43	42	18	36	34	33	36	40	40	32	21	20	19	25	27	30
W takim samym stopniu korzystna, co niekorzystna	24	30	34	29	31	28	30	31	29	28	29	37	28	27	34	41
Niekorzystna	8	9	30	21	21	20	20	16	21	27	35	33	43	40	29	20
Trudno powiedzieć	25	19	18	14	14	19	14	13	10	13	15	10	10	8	10	9

Opinie o następstwach prywatyzacji dla polskiej gospodarki są zróżnicowane społecznie. Pozytywnie wypowiadają się o nich przede wszystkim osoby najlepiej wykształcone, zwłaszcza kadra kierownicza i specjaliści z wyższym wykształceniem, a także badani osiągający najwyższe dochody *per capita* i najlepiej oceniający sytuację materialną

swoich gospodarstwach domowych. Gospodarcze korzyści płynące z prywatyzacji częściej niż inni dostrzegają również prywatni przedsiębiorcy, mieszkańcy największych miejscowości oraz osoby deklarujące prawicowe poglądy polityczne. Stosunkowo najbardziej krytyczni w tym względzie są natomiast najstarsi respondenci, najgorzej wykształceni i źle oceniający swoją sytuację materialną, zwłaszcza rolnicy, renciści i emeryci (zob. tabele aneksowe).

Oceny skutków prywatyzacji dla sytuacji ekonomicznej kraju różnią się też ze względu na sympatie partyjne respondentów. Opinie pozytywne zdecydowanie dominują wśród zwolenników głównej partii rządzącej (60%), w pozostałych elektoratach zaś najczęstsze jest przekonanie, że dla polskiej gospodarki prywatyzacja jest w takim samym stopniu korzystna, co niekorzystna. Stosunkowo najbardziej krytyczne w tej ocenie są osoby niezainteresowane udziałem w ewentualnych wyborach parlamentarnych oraz potencjalni wyborcy PiS.

Tabela 2

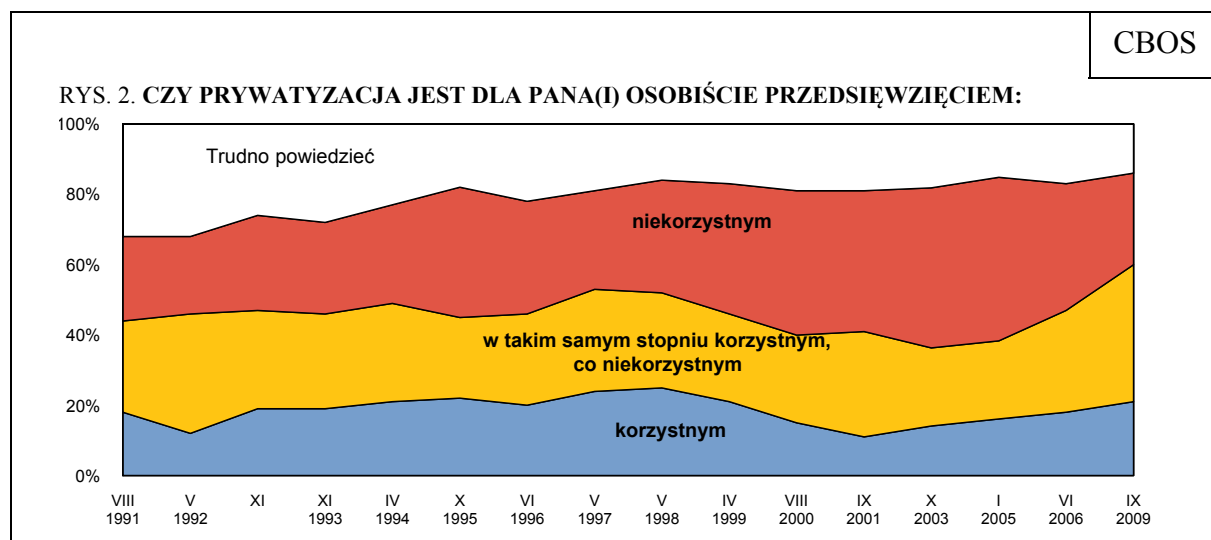
Potencjalne elektoraty	Czy, Pana(i) zdaniem, prywatyzacja jest dla polskiej gospodarki:			
	korzystna	w takim samym stopniu korzystna, co niekorzystna	niekorzystna	Trudno powiedzieć
	w procentach			
PO	60	31	8	1
PiS	27	44	24	5
SLD	34	44	20	2
PSL*	7	62	21	10
Niezdecydowani	23	46	19	12
Niegłosujący	21	40	26	13

* Dane dotyczące tej partii należy traktować z ostrożnością ze względu na niewielką liczebność potencjalnych jej wyborców w badanej próbie

Wyraźnie lepsze niż przed trzema laty są opinie o **skutkach prywatyzacji z punktu widzenia samych respondentów**. Niezmiennie jednak oceny negatywne w tym względzie przeważają nad pozytywnymi. Obecnie co piąty badany (21%, od 2006 roku wzrost o 3 punkty) twierdzi, że prywatyzacja jest dla niego osobiście korzystna, a co czwarty (26%, spadek o 10 punktów) wyraża przeciwną opinię. Najczęstszy jednak (podobnie jak na początku lat dziewięćdziesiątych) jest pogląd, że prywatyzacja nie ma wpływu na sytuację osobistą respondentów – uważa tak dwie piąte dorosłych Polaków (39%).

Tabela 3

Czy, Pana(i) zdaniem, prywatyzacja jest dla Pana(i) osobiście korzystna czy też niekorzystna?	Wskazania respondentów według terminów badań															
	XI '90	IV '91	V '92	IV '93	IV '94	X '95	VI '96	V '97	V '98	IV '99	VIII '00	IX '01	X '03	I '05	VI '06	IX '09
	w procentach															
Korzystna	18	12	18	19	21	22	20	24	25	21	15	11	14	16	18	21
W takim samym stopniu korzystna, co niekorzystna	26	34	29	27	28	23	26	29	27	25	25	30	22	22	29	39
Niekorzystna	24	22	27	26	28	37	32	28	32	37	41	40	45	46	36	26
Trudno powiedzieć	32	31	26	28	23	18	22	19	16	17	19	19	18	15	17	14

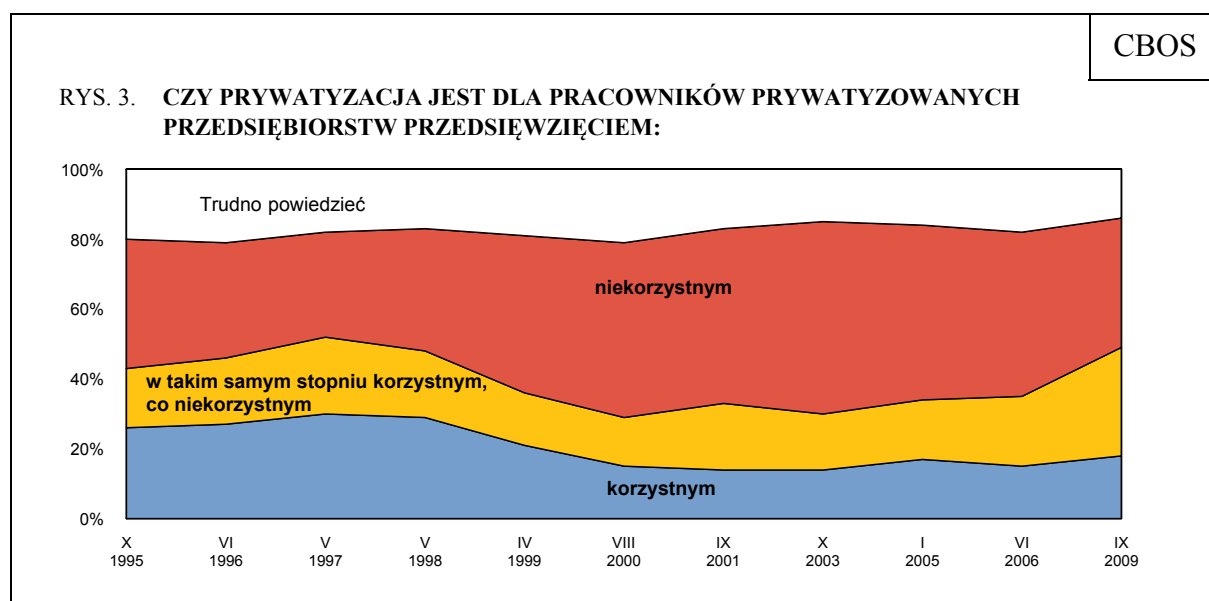
Na opinie w tej kwestii wpływa przede wszystkim status materialny respondentów, ich wykształcenie oraz wielkość miejscowości zamieszkania. Do beneficjentów prywatyzacji zaliczają się przede wszystkim mieszkańcy największych miast, osoby uzyskujące najwyższe dochody *per capita* i najlepiej oceniające sytuację materialną swoich gospodarstw domowych, a ponadto respondenci z wyższym wykształceniem. Ze względu na status zawodowy są to głównie przedstawiciele kadry kierowniczej, specjaliści z wyższym wykształceniem oraz prywatni przedsiębiorcy. Osobistych korzyści z prywatyzacji raczej nie dostrzegają natomiast osoby starsze, badani z wykształceniem podstawowym, o najniższych dochodach *per capita*, a w grupach społeczno-zawodowych: rolnicy, renciści i bezrobotni (zob. tabele aneksowe).

Jeśli chodzi o ocenę **skutków przekształceń własnościowych dla pracowników prywatyzowanych przedsiębiorstw**, niezmiennie dominują opinie negatywne. Jednak również w tym względzie od kilku lat zauważalna jest pewna poprawa. W porównaniu

z rokiem 2003 liczba opinii krytycznych zmniejszyła się aż o 18 punktów procentowych. Obecnie odsetek osób uważających, że prywatyzacja jest niekorzystna dla pracowników przekształcanych firm, dwukrotnie przeważa nad odsetkiem tych, które są przeciwnego zdania (37% wobec 18%). Niespełna jedna trzecia badanych (31%) uważa, że z punktu widzenia pracowników przekształcanych przedsiębiorstw proces prywatyzacji ma tyle samo plusów, co minusów.

Tabela 4

Czy, Pana(i) zdaniem, prywatyzacja jest dla pracowników prywatyzowanych przedsiębiorstw korzystna czy też niekorzystna?	Wskazania respondentów według terminów badań										
	X 1995	III 1996	V 1997	V 1998	IV 1999	VIII 2000	IX 2001	X 2003	I 2005	VI 2006	IX 2009
	w procentach										
Korzystna	26	27	30	29	21	15	14	14	17	15	18
W takim samym stopniu korzystna, co niekorzystna	17	19	22	19	15	14	19	16	17	20	31
Niekorzystna	37	33	30	35	45	50	50	55	50	47	37
Trudno powiedzieć	20	21	18	17	19	21	17	15	16	18	14

Również w tym względzie najbardziej krytycznie o procesie przekształceń własnościowych wypowiadają się osoby starsze, badani najslabiej wykształceni i najgorzej sytuowani, zwłaszcza bezrobotni, rolnicy, renciści i emeryci (zob. tabele aneksowe).

Opinie na temat prywatyzacji i jej skutków w znacznym stopniu związane są z ogólnym stosunkiem do gospodarki rynkowej. Ci, którzy sądzą, że wolny rynek jest najlepszym systemem gospodarczym dla naszego kraju, znacznie częściej zwracają uwagę

na korzyści płynące z prywatyzacji, natomiast osoby krytyczne wobec systemu wolnorynkowego zwykle też negatywnie wypowiadają się o procesie prywatyzacji i jego konsekwencjach, zarówno indywidualnych, jak i zbiorowych. Należy jednak zauważyć, że również zwolennicy gospodarki rynkowej w ocenie skutków prywatyzacji z punktu widzenia własnych interesów czy też interesów pracowników przekształcanych firm nie wypowiadają się jednoznacznie pozytywnie. Przeważają wśród nich opinie ambiwalentne.

Tabela 5

Czy, Pana(i) zdaniem, prywatyzacja jest dla [...] korzystna czy też niekorzystna?	Czy zgadza się Pan(i) ze stwierdzeniem, że gospodarka rynkowa jest najlepszym systemem gospodarczym dla naszego kraju?		
	Zgadzam się	Nie zgadzam się	Trudno powiedzieć
w procentach			
• polskiej gospodarki			
Korzystna	47	8	9
W takim samym stopniu korzystna, co niekorzystna	39	42	44
Niekorzystna	12	42	18
Trudno powiedzieć	2	8	29
• Pana(i) osobiście			
Korzystna	31	9	7
W takim samym stopniu korzystna, co niekorzystna	41	33	38
Niekorzystna	18	50	22
Trudno powiedzieć	10	8	33
• pracowników prywatyzowanych przedsiębiorstw			
Korzystna	26	8	8
W takim samym stopniu korzystna, co niekorzystna	37	22	27
Niekorzystna	30	59	32
Trudno powiedzieć	7	11	33

OCENA TEMPA PRYWATYZACJI

Od ponad dziesięciu lat dominuje w Polsce niechęć do przyspieszania prywatyzacji. Niezmiennie zdecydowana większość Polaków (70%) uważa, że proces ten powinien przebiegać powoli i obejmować tylko niektóre przedsiębiorstwa państwowe. O tym, że należy prywatyzować szybko i jak największą liczbę przedsiębiorstw, przekonany jest jedynie co dziewiąty dorosły mieszkaniec naszego kraju (11%).

Tabela 6

Pary przeciwstawnych stwierdzeń (skala 1–7)	Akceptacja poszczególnych stwierdzeń wśród ogółu badanych					
	VIII 1996	V 1999	III 2003	IV–V* 2005	IX–X* 2007	VIII–IX* 2009
	w procentach					
Należy prywatyzować powoli i tylko niektóre przedsiębiorstwa państwowe (1+2+3)	53	57	67	75	67	70
Odpowiedź ambiwalentna (4)	14	17	13	8	12	12
Należy prywatyzować szybko i jak największą liczbę państwowych przedsiębiorstw (5+6+7)	25	17	14	8	13	11
Trudno powiedzieć	8	9	6	9	8	7

* Na podstawie połączonych zbiorów danych z dwóch kolejnych badań

Jeśli chodzi o ocenę dotychczasowego tempa procesu przekształceń własnościowych w Polsce, to niemal do końca ubiegłego wieku dominowało przekonanie, że zmiany w tym zakresie zachodzą zbyt wolno. Jednak wraz ze spowolnieniem rozwoju gospodarczego i kolejnym wzrostem bezrobocia na początku obecnego stulecia ta tendencja się odwróciła i aż do dzisiaj częściej podzielana jest opinia, że prywatyzacja w Polsce przebiega raczej za szybko niż za wolno. Ponadto od poprzedniego pomiaru (z 2006 roku) nieznacznie zmniejszył się (o 4 punkty) odsetek osób przekonanych o zbyt powolnym tempie prywatyzowania państwowych przedsiębiorstw, wzrosła zaś (z 15% do 23%) liczba tych, które obecne tempo przekształceń własnościowych w polskiej gospodarce oceniają jako właściwe.

Tabela 7

Czy, Pana(i) zdaniem, zmiany w kierunku sprywatyzowania polskiej gospodarki przebiegają:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	IX '90	IV '91	V '92	IV '93	IV '94	X '95	VI '96	V '97	V '98	IV '99	VI '06	IX '09
	w procentach											
- zbyt wolno	46	38	40	45	34	35	42	33	34	25	28	24
- we właściwym tempie	33	40	17	14	20	17	16	25	22	14	15	23
- zbyt szybko	12	16	19	19	24	20	19	18	21	35	32	33
Trudno powiedzieć	9	6	24	22	22	28	23	24	23	26	25	20

O tym, że prywatyzacja w Polsce przebiega zbyt szybko, przekonani są głównie robotnicy wykwalifikowani, a ponadto osoby w wieku 65 lat i starsze, renciści oraz badani najgorzej sytuowani. Proces prywatyzowania polskiej gospodarki jako zbyt wolny oceniają natomiast przede wszystkim: kadra kierownicza i specjaliści z wyższym wykształceniem, prywatni przedsiębiorcy, osoby o dochodach powyżej 1500 zł *per capita*, mieszkańcy największych miast oraz respondenci mający od 25 do 34 lat (zob. tabele aneksowe).

W potencjalnych elektoratach poczucie zbyt szybkiego tempa przekształceń własnościowych mają przede wszystkim sympatycy PSL (53%) i PiS (48%), natomiast zwolennicy PO oceniają zmiany w kierunku sprywatyzowania polskiej gospodarki przede wszystkim jako przebiegające zbyt wolno (39%). Wśród wyborców SLD najczęstsze jest przekonanie, że prywatyzowanie państwowych przedsiębiorstw odbywa się we właściwym tempie (34%).

Tabela 8

Potencjalne elektoraty	Czy, Pana(i) zdaniem, zmiany w kierunku sprywatyzowania polskiej gospodarki przebiegają:			
	zbyt wolno	we właściwym tempie	zbyt szybko	Trudno powiedzieć
	w procentach			
PO	39	33	18	10
PiS	14	27	48	11
SLD	24	34	31	11
PSL*	24	3	53	20
Niezdecydowani	17	20	35	28
Niegłosujący	23	19	37	21

* Dane należy traktować z ostrożnością ze względu na niewielką liczebność potencjalnych wyborców tej partii w badanej próbie

SKOJARZENIA Z PRYWATYZACJĄ

Nie bez wpływu na ocenę skutków prywatyzacji oraz jej tempa pozostaje społeczny obraz tego procesu, który – jak się okazuje – wypada dość negatywnie. Prywatyzacja najczęściej kojarzona jest przez Polaków z wyprzedazą majątku narodowego (41%), z nieprawidłowościami, złodziejstwem i korupcją (35%) oraz likwidacją miejsc pracy (34%), a dopiero później – z normalną gospodarką wolnorynkową (34%), napływem kapitału zagranicznego (28%), rozwojem gospodarczym (26%) oraz efektywnością gospodarczą (20%). Ponad jedna czwarta badanych (29%) wiąże prywatyzację z wyzyskiem pracowników, niespełna jedna piąta (19%) – ze zmianą ustroju, a co jedenasty badany (9%) z uwłaszczeniem nomenklatury. Zdecydowanie rzadziej proces przekształceń własnościowych w Polsce kojarzony jest z powszechnym uwłaszczeniem, a także z dobrobytem (po 4%).

Tabela 9

Z czym przede wszystkim kojarzy się Panu(i) prywatyzacja gospodarki?	Wskazania respondentów według terminów badań	
	VI 2006	IX 2009
	w procentach	
Z wyprzedażą majątku narodowego	45	41
Z nieprawidłowościami, złodziejstwem, korupcją	46	35
Z likwidacją miejsc pracy, bezrobociem	52	34
Z wolnym rynkiem, normalną gospodarką rynkową	28	34
Z wyzyskiem pracowników	43	29
Z napływem kapitału zagranicznego do Polski	32	28
Z rozwojem gospodarczym	20	26
Z efektywnością gospodarczą	16	20
Ze zmianą ustroju	25	19
Z uwłaszczeniem nomenklatury	7	9
Z powszechnym uwłaszczeniem	7	4
Z dobrobytem	6	4
Inne skojarzenia	4	1
Trudno powiedzieć	6	7

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wybrać z podanej listy więcej niż jedną odpowiedź

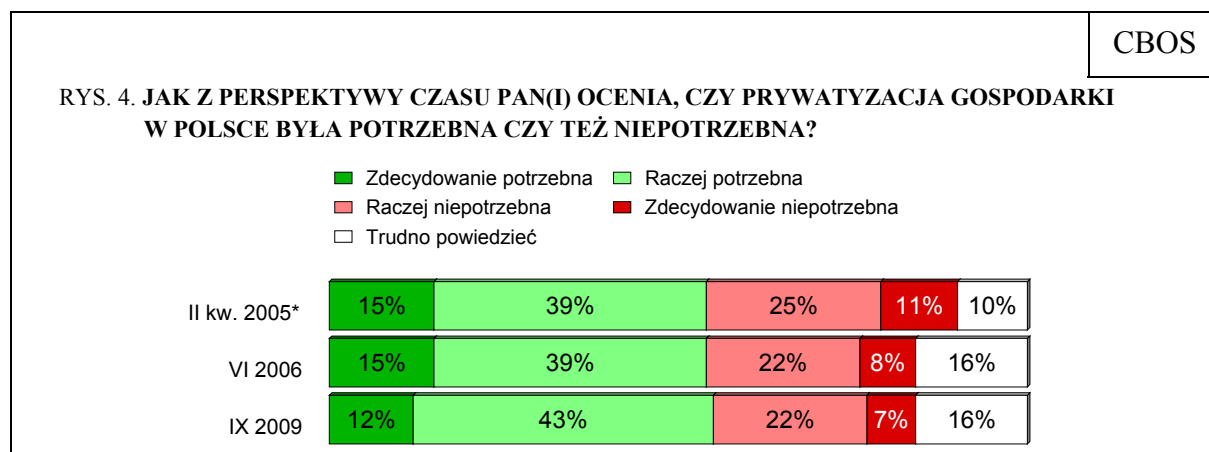
Mimo że skojarzenia z prywatyzacją są wciąż dość negatywne, można zauważyć, że w ciągu ostatnich trzech lat nastąpiła w tym względzie istotna zmiana na korzyść. Aż o 18 punktów procentowych zmniejszyła się liczba osób kojarzących prywatyzację z bezrobociem, o 14 punktów zmalał odsetek tych, które wiążą ją z wyzyskiem pracowników, a o 11 punktów – odsetek badanych, którzy w przekształceniach własnościowych dopatrują się głównie korupcji i innych nieprawidłowości. Wzrosły natomiast odsetki osób łączących prywatyzację z gospodarką wolnorynkową, a także z rozwojem gospodarczym (po 6 punktów). Nieco częściej też (4-punktowy wzrost wskazań) prywatyzacja kojarzona jest z efektywnością gospodarczą.

Postrzeganie procesu prywatyzacji w znacznym stopniu uwarunkowane jest sytuacją społeczno-ekonomiczną respondentów. Skojarzenia typu: zmiana ustroju, wolny rynek, rozwój gospodarczy, efektywność gospodarcza, napływ kapitału zagranicznego stosunkowo częściej niż inni wskazują badani młodsi, najlepiej wykształceni, osiągający relatywnie wysokie dochody i zajmujący znaczące pozycje zawodowe, a także mieszkańcy największych miast. Natomiast postrzeganiem procesu przekształceń własnościowych w kategoriach korupcji i innych nieprawidłowości, wyprzedaży majątku narodowego, wyzysku pracowników czy też bezrobocia stosunkowo częściej niż inni cechują się osoby starsze, gorzej

wykształcone, uzyskujące relatywnie niskie dochody *per capita* i najgorzej oceniające sytuację materialną swoich gospodarstw domowych.

PRYWATYZACJA A GOSPODARKA RYNKOWA

Chociaż skutki procesu przekształceń własnościowych oceniane są dość niejednoznacznie, a sam proces prywatyzacji, mimo pozytywnych zmian, budzi w dalszym ciągu skojarzenia raczej negatywne niż pozytywne, niezmiennie od 2005 roku dominuje w społeczeństwie przekonanie, że prywatyzacja polskiej gospodarki była potrzebna. Obecnie uważa tak 55% badanych, w tym 12% nie ma co do tego żadnych wątpliwości. Przeciwnego zdania jest niespełna co trzeci respondent (29%), przy czym jedynie 7% stanowią ci, którzy dotychczasową prywatyzację przedsiębiorstw państwowych oceniają jako zdecydowanie niepotrzebną. Co szósty Polak (16%) nie potrafi jednoznacznie ustosunkować się do tej kwestii.

* Dane Ministerstwa Skarbu Państwa

Przeświadczenie, że prywatyzacja gospodarki w Polsce przyniosła więcej szkód niż pożytku, dominuje wśród rolników, osób z wykształceniem podstawowym, respondentów źle oceniających sytuację materialną swoich gospodarstw domowych oraz wśród badanych praktykujących kilka razy w tygodniu. W pozostałych kategoriach społeczno-demograficznych częściej wyrażane jest przekonanie, że prywatyzacja w Polsce była raczej potrzebna niż niepotrzebna.

W elektoratach partyjnych słusność prywatyzacji polskiej gospodarki podkreślają przede wszystkim potencjalni wyborcy PO (81%), a w dalszej kolejności – zwolennicy PiS (60%) i SLD (55%). Przeciwna opinia przeważa jedynie w elektoracie PSL.

Tabela 10

Potencjalne elektoraty	Jak z perspektywy czasu Pan(i) ocenia, czy prywatyzacja gospodarki w Polsce była potrzebna czy też niepotrzebna?		
	Potrzebna	Niepotrzebna	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PO	81	14	5
PiS	60	32	8
SLD	55	33	12
PSL*	41	47	12
Niezdecydowani	53	22	25
Nie głosujący	46	37	17

* Dane należy traktować z ostrożnością ze względu na niewielką liczebność potencjalnych wyborców tej partii w badanej próbie

Im większa akceptacja gospodarki rynkowej jako systemu gospodarczego, tym częstsze przyzwolenie na prywatyzację i aprobatę jej dotychczasowego przebiegu. Ponad trzy czwarte tych, którzy uważają, że gospodarka rynkowa jest najlepszym systemem gospodarczym dla naszego kraju (76%), z perspektywy czasu ocenia prywatyzację państwowych przedsiębiorstw jako potrzebną. Natomiast ci, którzy nie zgadzają się z twierdzeniem, że system gospodarczy oparty na wolnym rynku jest najlepszy z możliwych, w większości negatywnie zapatrują się na dotychczasową prywatyzację (60%).

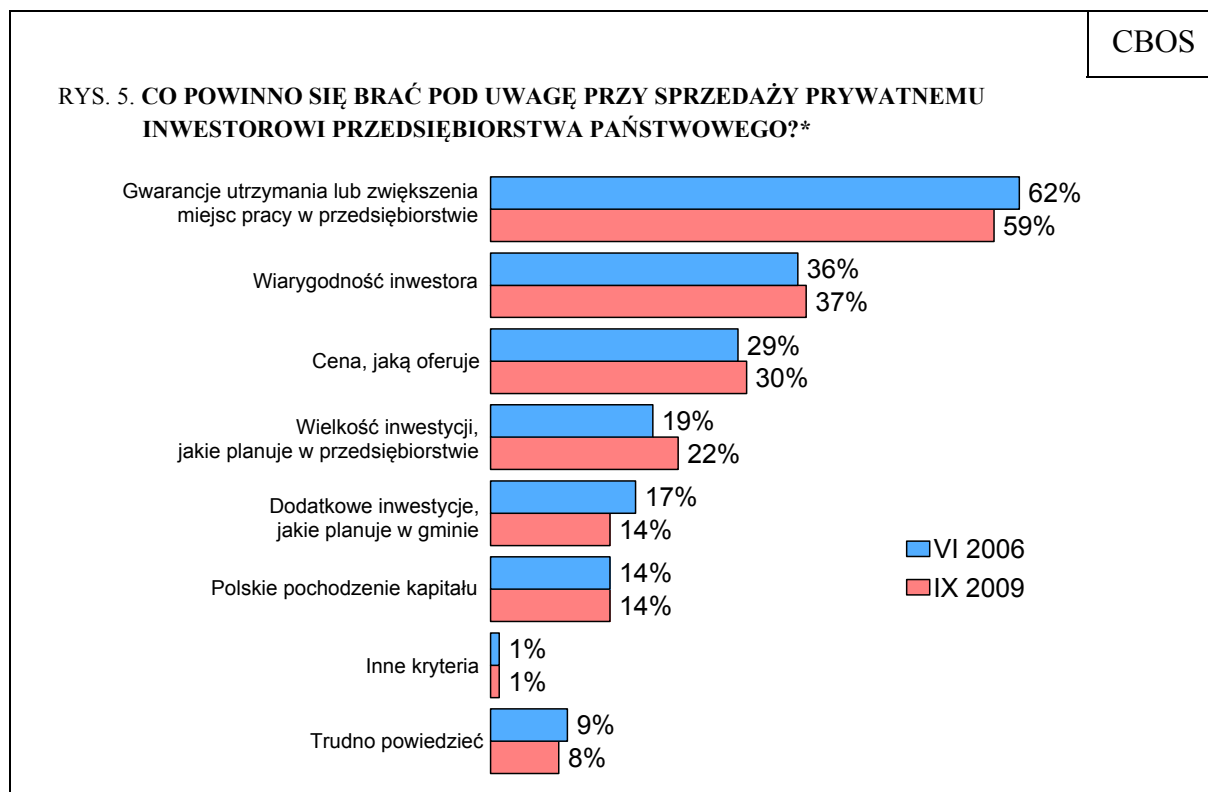
Tabela 11

Czy zgadza się Pan(i) ze stwierdzeniem, że gospodarka rynkowa jest najlepszym systemem gospodarczym dla naszego kraju?	Jak z perspektywy czasu Pan(i) ocenia, czy prywatyzacja gospodarki w Polsce była potrzebna czy też niepotrzebna?		
	Potrzebna	Niepotrzebna	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Zgadzam się	76	19	5
Nie zgadzam się	26	60	14
Trudno powiedzieć	31	25	44

CO JEST WAŻNE PRZY PRYWATYZACJI?

Jednym z podstawowych skojarzeń związanych z prywatyzacją jest wzrost bezrobocia. Nie dziwi zatem, że niezmiennie podstawowym wymogiem, którym – zdaniem respondentów – należy się kierować przy sprzedaży państwowego przedsiębiorstwa prywatnemu inwestorowi, jest gwarancja utrzymania lub zwiększenia w nim miejsc pracy. Jak się okazuje,

jest to jeden z dwóch najważniejszych warunków przyzwolenia na prywatyzację dla blisko trzech piątych ankietowanych (59%). Dopiero w dalszej kolejności respondenci zwracają uwagę na wiarygodność inwestora (37%) oraz oferowaną przez niego cenę (30%). Dla jednej piątej (22%) liczy się przede wszystkim wielkość planowanych inwestycji w przedsiębiorstwie, natomiast mniejsze grupy zwracają uwagę na dodatkowe profity płynące dla gminy oraz polskie pochodzenie kapitału (po 14%).

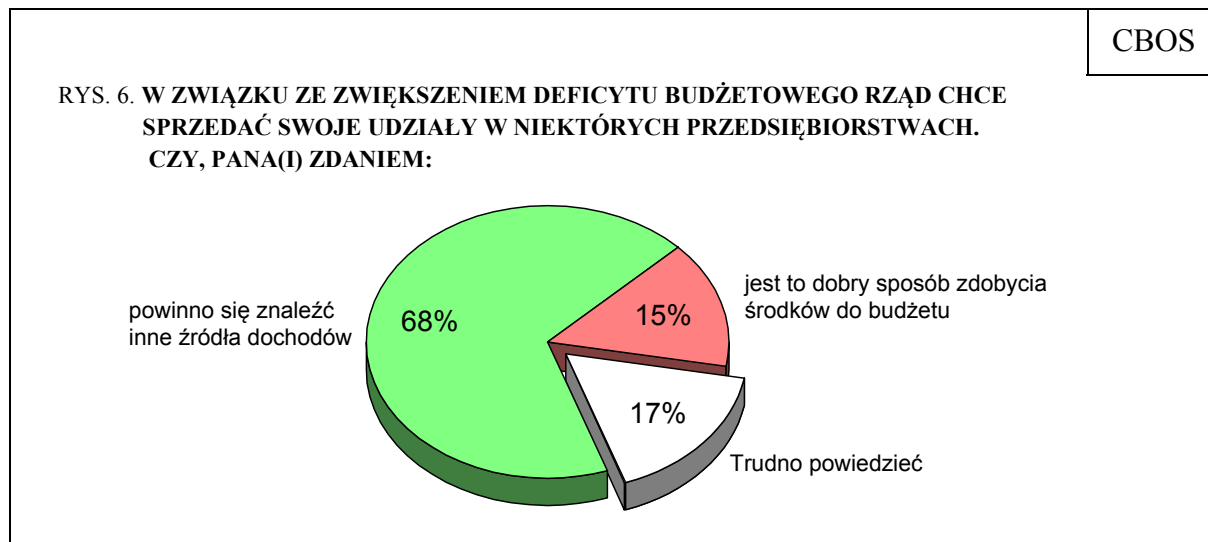
* Procenty nie sumują się do 100, ponieważ respondenci mogli wskazać dwie odpowiedzi

W porównaniu z pomiarem sprzed trzech lat Polacy minimalnie rzadziej wskazują na konieczność utrzymania lub zwiększenia zatrudnienia oraz gwarancji dodatkowych inwestycji w gminie w związku z prywatyzacją (spadek po 3 punkty), nieco częściej natomiast akcentują wielkość planowanych inwestycji w przedsiębiorstwie (wzrost wskazań o 3 punkty).

PRYWATYZACJA A DEFICYT BUDŻETOWY

Mimo iż prywatyzacja z punktu widzenia ekonomicznego interesu państwa częściej oceniana jest jako korzystna niż niekorzystna, ponad dwie trzecie ankietowanych (68%) uważa, że wobec znacznie zwiększonego deficytu budżetowego ratowanie finansów państwa

dochodami z prywatyzacji nie jest dobrym rozwiązaniem. Jedynie 15% dorosłych Polaków sądzi, że w istniejącej sytuacji finansowej państwa prywatyzacja jest odpowiednim sposobem na zdobycie środków do budżetu.

O prywatyzacji jako właściwym rozwiązaniu w obecnej sytuacji budżetowej państwa stosunkowo częściej niż inni mówią badani z wyższym wykształceniem (29%), w tym zwłaszcza kadra kierownicza i specjaliści (32%), a także osoby o dochodach powyżej 1500 zł *per capita* (29%), respondenci dobrze oceniający sytuację materialną swoich gospodarstw domowych (23%), mieszkańcy największych miast (22%), pracownicy instytucji państwowych (22%) oraz prywatni przedsiębiorcy (22%) – zob. tabele aneksowe.

Wśród potencjalnych wyborców partii politycznych sprzedaż udziałów w niektórych przedsiębiorstwach państwowych jako sposób na rozwiązanie trudnej sytuacji budżetowej stosunkowo najczęściej popierają zwolennicy PO (29%), jednak i wśród nich – tak jak w pozostałych elektoratach – dominuje przekonanie, że powinno się szukać innych źródeł dochodu (59%). Opinię tę najczęściej wyrażają wyborcy SLD (84%), a także sympatycy PiS (74%), PSL (72%) oraz osoby niezainteresowane udziałem w ewentualnych wyborach parlamentarnych (74%).

Tabela 12

Potencjalne elektoraty	W związku ze zwiększeniem deficytu budżetowego rząd chce sprzedać swoje udziały w niektórych przedsiębiorstwach. Czy, Pana(i) zdaniem:		
	jest to dobry sposób zdobycia środków do budżetu	powinno się znaleźć inne źródła dochodów	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PO	29	59	12
PiS	15	74	12
SLD	12	84	4
PSL*	10	72	18
Niezdecydowani	13	58	29
Niegłosujący	9	74	17

* Dane należy traktować z ostrożnością ze względu na niewielką liczebność potencjalnych wyborców tej partii w badanej próbie

Badani uważający prywatyzację za korzystną z punktu widzenia polskiej gospodarki – w przeciwieństwie do tych, którzy zależność tę określają jako ambiwalentną, czy, tym bardziej, niekorzystną – częściej skłonni są w dochodach z prywatyzacji dostrzegać remedium na rosnący deficyt budżetowy. Jednak również w tej grupie ponad dwukrotnie częstsze jest przekonanie, że w obecnej sytuacji prywatyzacja to nie najlepszy sposób ratowania finansów państwa i należałoby szukać innych źródeł dochodu (62% wobec 28%).

Tabela 13

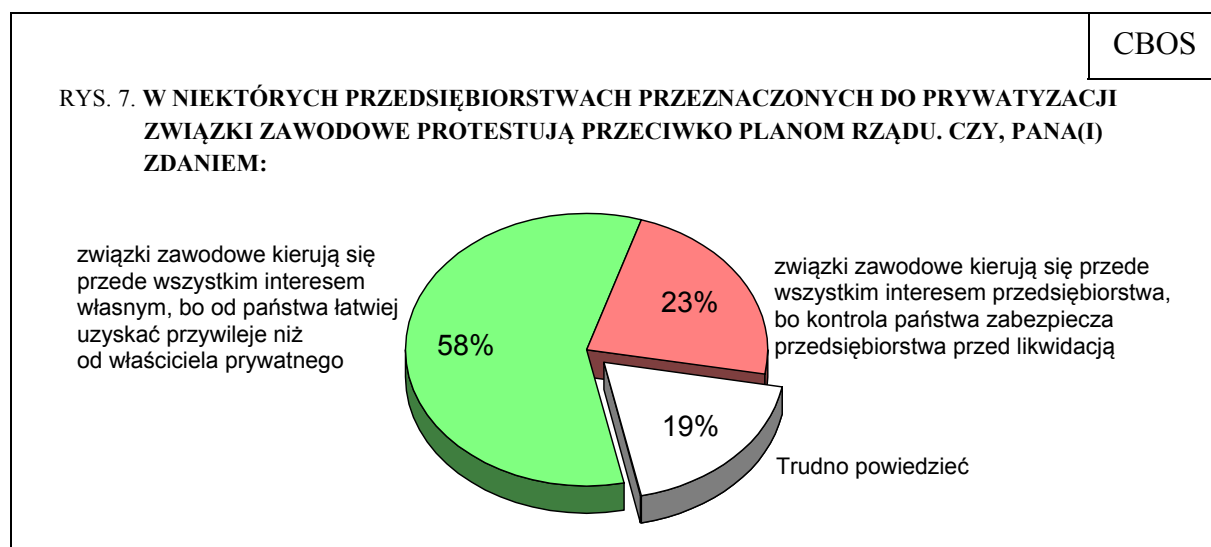
Czy, Pana(i) zdaniem, prywatyzacja jest dla polskiej gospodarki korzystna czy też niekorzystna?	W związku ze zwiększeniem deficytu budżetowego rząd chce sprzedać swoje udziały w niektórych przedsiębiorstwach. Czy, Pana(i) zdaniem:		
	jest to dobry sposób zdobycia środków do budżetu	powinno się znaleźć inne źródła dochodów	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Korzystna	28	62	10
W takim samym stopniu korzystna, co niekorzystna	12	73	15
Niekorzystna	4	81	15
Trudno powiedzieć	7	36	57

PRYWATYZACJA A OBAWY ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH

W związku z planami rządu mającymi na celu przyspieszenie prywatyzacji niektórych państwowych spółek i przedsiębiorstw, w celu dofinansowania budżetu państwa przychodami z tego procesu, pojawiły się ze strony związków zawodowych głosy niezadowolenia. Obawy związkowców dotyczą m.in. form prywatyzacji, jej trybu, a przede wszystkim wpływu

potencjalnej zmiany akcjonariusza spółki lub właściciela przedsiębiorstwa na sytuację tychże spółek oraz przedsiębiorstw.

Jak się jednak okazuje, Polacy raczej nie wierzą w altruizm działaczy związkowych. Tylko niespełna co czwarty respondent (23%) sądzi, że związki zawodowe kierują się w tej kwestii przede wszystkim interesem przedsiębiorstw, mając na uwadze fakt, że kontrola państwa zabezpiecza je przed likwidacją. Zdaniem większości badanych (58%) związkowcy dbają przede wszystkim o własny interes, gdyż przywileje łatwiej uzyskać od państwa niż od właściciela prywatnego.

★

★

★

W ciągu dwudziestu lat przekształceń własnościowych w Polsce oceny skutków wynikających z tego procesu dla polskiej gospodarki były zróżnicowane. Jednak od 2003 roku, kiedy to Polacy najbardziej krytycznie oceniali rezultaty przekształceń własnościowych w naszym kraju, opinie w tym względzie systematycznie zmieniają się *in plus* – i to zarówno z punktu widzenia polskiej gospodarki, jak i pracowników prywatyzowanych firm, a także osobistego interesu respondentów jako obywateli kraju.

Znacznie korzystniejsze niż jeszcze trzy lata temu są też skojarzenia związane z prywatyzacją. Wprawdzie nadal nieco częściej budzi ona emocje negatywne niż pozytywne, jednak w stosunku do roku 2006 istotnie zmniejszył się odsetek osób, którym proces ten

kojarzy się z bezrobociem, wyzyskiem pracowników czy też korupcją lub innymi nieprawidłowościami. Wzrósł natomiast odsetek respondentów łączących prywatyzację z gospodarką wolnorynkową, rozwojem gospodarczym oraz efektywnością gospodarczą.

Mimo że prywatyzacja budzi coraz lepsze skojarzenia, a z punktu widzenia ekonomicznego interesu państwa częściej oceniana jest jako korzystna niż niekorzystna, ponad dwie trzecie ankietowanych (68%) uważa, że wobec znacznie zwiększonego deficytu budżetowego ratowanie finansów państwa dochodami z prywatyzacji nie jest dobrym rozwiązaniem. Jedynie 15% dorosłych Polaków sądzi, że w obecnej sytuacji finansowej państwa prywatyzacja jest odpowiednim sposobem na zdobycie środków do budżetu.

Opracował
Rafał BOGUSZEWSKI